

Teksten viering Ekklesia Tilburg | zondag 26 februari 2023

Lijden met liefde

Simone Snakenborg

Lied: Een simpel openingslied III-182

Inleiding

Vandaag gaat het over proeven en beproeven. Uitgerekend op deze eerste zondag van de vastentijd.

Proeven van goed en kwaad: een hap uit de appel die ons kennis gaf. We lezen de bekende passage uit Genesis over Adem en Eva en de slang. Het gaat ook over de beproevingen die Jezus tegenkwam toen hij na zijn doop 40 dagen de woestijn introk voor vasten en gebed.

Het gaat over het bittere proeven van het hart de appel en proeven met ons eigen hart.

Daarom ligt hier een appel doorgesneden, die wij kunnen bekijken tot in het hart.

Het bittere proeven met ons hart is lijden met liefde, het motto van vandaag. Het haakt aan op het gedicht dat Nico vorige week gebruikte 'Plicht zonder liefde maakt verbeten'. Want lijden zónder liefde, dat is Hierover straks meer.

Laten wij allereerst stil worden
en ruimte maken van binnen
voor de aanwezigheid van God,
vonk van licht in mensen
juist als het donker is om ons heen.

Openingsgebed

Overall vandaan komen wij U tegen,
In Liefland waar we gelukkig zijn en vrij.
Of in de donkere lanen en stegen
van onze gedachtes en gevoel:
verward, boos en somber.

Enige, jij die ons leven inblies,
wees de zon die in het oosten opkomt -
teken van altijd weer opnieuw.
Wees de maan in onze donkerste nachten.
Alleen dan durven wij ons lijden aan.

Blijf met uw genade bij ons.

Lied: Blijf met uw genade bij ons (Taizé)

Eerste lezing: Genesis 2,15–3,9

Lied/beurtzang: Beschaam ons toch niet II-52

Tweede lezing: Matteüs 4,1-11

Ter overweging

Op Aswoensdag werden we uitgenodigd om onszelf 40 dagen naar binnen te keren. Om ons te bezinnen en te berouwen. We kunnen ons daarbij richten op ons eigen leven of daarbuiten. In de wereld ons heen is er inspiratie genoeg. Ik noem de inval in Oekraïne nu een jaar geleden, de vele andere brandhaarden in de wereld, de politieke misstanden in ons eigen land, de uitputting van de aarde. Ik kan er een klaagzang van maken, maar dat ga ik niet doen.

Want 40, wat een prachtig bijbels getal is dat.

- 40 jaren in de woestijn op weg naar het Beloofde Land;
- 40 dagen voor Mozes op de berg met God;
- 40 dagen voor Jezus in de woestijn om zijn zending te beginnen.

40 duidt een nieuw begin aan, zoals na 40 weken zwangerschap er nieuw leven op komst is. 40 leidt ons naar Pasen, waar wij opnieuw geboren mogen worden. Maar daar zijn we nog niet. We zijn nog maar op dag vier.

Over geboorte lazten wij in Genesis. In het Oosten is een tuin aangelegd, vol bomen met de heerlijkste vruchten. In het midden de levensboom en de boom van kennis van goed en kwaad. Liefland noemt de Naardense Vertaling dat. Een proeftuin waar alles goed en mooi is, geplant in het Oosten omdat daar de zon opkomt en het leven dagelijks opnieuw begint.

De vruchten in Eden groeien er niet voor niets. God scheidt een mens die de tuin bewerken moet, met dieren als helpers. God scheidt *nóg* een mens, een van zijn gebeente omdat hij eenzaam is. En – zo dichtte Servaas Bellemakers: zij schamen zich niet.

Maar dan komt er een slang de boel door elkaar schoppen. Listig misleidt het dier een mens. Zij eet de vruchten van kennis van goed en kwaad en deelt ze met haar mens. Het kwaad is geschied. Heel verleidelijk om dan conclusies te trekken voor de rest mensheid.

Niet mijn conclusie. Want, als je *dóór*leest: door van de kennisboom te eten, zijn de mensen een gelijke geworden van God zelf.

Kennis krijgen van goed en kwaad, is dat niet hetzelfde als een *geweten* ontwikkelen? Iets wat hoort bij opgroeien van onschuldige kinderen tot opgeschoten pubers en volwassen mensen? En mogen we juist niet heel dankbaar zijn voor ons *geweten*? Dankzij ons innerlijke kompas kunnen we berouw voelen, kunnen we ons

hart scheuren voor wat is misdaan en kunnen we compassie tonen voor onze medemens.

Dankzij ons geweten hebben wij het wel nodig om zo nu en dan gezuiverd te worden. Een grote schoonmaak, dus. Alle ramen en deuren open en even goed met de bezem en de mattenklopper er doorheen. De veertigdagentijd kan zo'n jaarlijkse schoonmaaktijd zijn. Een tijd om onze spijt en pijn aan te raken.

Dat is niet gemakkelijk. Want ik weet niet hoe het met jullie is, als ik ergens pijn heb, dan probeer ik dat juist te omzeilen. Als ik een splinter in mijn voet heb, dan loop ik liever een beetje scheef, om de pijn maar niet te hoeven voelen. Maar zo werkt het niet. Want als de splinter lang blijft zitten, gaat hij etteren en zweren. De splinter eruit pulken met een pincet werkt sneller en het helpt veel beter.

Zo raakt ook Jezus zijn eigen pijn en spijt aan, zo lazen wij in Matteüs. Na zijn doop in de Jordaan trekt hij 40 dagen de woestijn in om zich te bezinnen op zijn levensopdracht. Nu is de woestijn in Jezus' tijd eerder een dorre vlakte met wat struikgewas en veel wilde dieren. Niet de oneindige zandvlakten die wij ons daarbij voorstellen. Dus overleven is mogelijk, hoewel heel zwaar.

En daar in die bijna zes weken van ontbering komt Jezus zichzelf tegen; raakt hij zijn eigen spijt en pijn aan. De duivel stelt hem op de proef. In de Griekse vertaling *staat diabolos*. De term komt van een werkwoord dat betekent 'in de war gooien'.

Door een gebrek aan vocht, voedsel en slaap is Jezus danig in de war geschopt. 'Maak van deze stenen brood, spring naar beneden en kniel voor mij',

Voordat Jezus klaar is voor zijn roeping, moet hij eerst nog wat splinters trekken uit zijn geest. Hij raakt zijn verwardheid aan en ... laat het los. Door na zich iedere 'duivelse gedachte' te verbinden zijn Hemelse Vader. Tot hij klaar is voor zijn roeping.

Dat is niet gemakkelijk, écht niet. Want het is zo verleidelijk om het niet aan te gaan. Om ons innerlijke kompas maar rondjes te laten draaien en wat ons dwars zit te ontkennen en te laten zweren en etteren.

Maar het gáát niet vanzelf over. Alles wat je je laat zitten, kost alleen maar meer energie dan wanneer je het aanraakt en loslaat. Dat is waarom er nog 36 dagen op ons liggen te wachten, als een uitnodiging. Misschien kunne we deze lijdenstijd gebruiken om ons eigen lijden te zien en aandacht te geven. Zodat het uit onszelf kan opborrelen en niet blijft zitten als een zwerende splinter.

Want door onszelf op deze manier te zuiveren, maken wij de wereld waarin wij leven een stukje heler. Als je dat voor ogen houdt. Mijn lijden is ook helend voor een ander, dan lijd je met liefde.

Door zelf ons lijden te durven aangaan, kunnen wij bovendien invoelen in het lijden van ieder ander levend wezen of van moeder aarde.

Door zelf te lijden, worden we compassievol naar het leed van een ander. Dat is lijden met liefde, lijden met je hart.

Want als wij deze veertigdagentijd zouden ingaan *zonder* liefde, dan doen wij ons zinloos geweld aan. Lijden zonder liefde is zelfverwoesting.

Dat kan nooit de bedoeling zijn geweest van de Mensenzoon. Dat kan nooit de bedoeling zijn geweest van de Enige, die ons een thuis gaf in Liefeland, die tuin zonder grenzen en hekken waar de zon opkomt, iedere dag weer.

Zo op weg te gaan naar Pasen, met bij iedere stap een splinter minder in onze voeten. Dat wens ik ons toe.

Amen.

Voorbeden

Laten wij bidden:

Acclamatie: Blinde ogen, verlicht ze III-110 (2x)

Voor mensen verdreven uit hun woning
door oorlog of aardbeving,
armoede of onderdrukking.
Dat ze Liefland mogen vinden;
het land zonder grenzen, hekken en muren.
Liefland is een thuis voor iedereen.
Elke dag weer.

Acclamatie: Blinde ogen, verlicht ze III-110 (2x)

Voor mensen met splinters in hun ziel:
trauma's door misbruik en geweld.
Dat ze hun pijn durven aanraken met zachte kracht.
Zodat ze mogen loslaten en genezen.

Acclamatie: Blinde ogen, verlicht ze III-110 (2x)

Voor mensen die gebukt gaan
onder het juk van hun berouw.
Dat zij onder ogen durven zien wat hen spijt
en opnieuw mogen beginnen, als de zon in het oosten.

Acclamatie: Blinde ogen, verlicht ze III-110 (2x)

Voor mensen die worstelen met psychoses.
Dat ze de duivels in zichzelf durven aankijken
Dat ze helderheid en bescherming mogen ontvangen -
Uw genade, altijd weer.

Acclamatie: Blinde ogen, verlicht ze III-110 (2x)

Voor moeder aarde en alles wat leeft.
Dat ze worden gezien, gevoeld en gehoord.
Dat ons innerlijke kompas
wordt afgestemd, vol compassie
op wat de wereld buiten ons nodig heeft.

Slotwoord

Om te lijden in liefde heb je lef en durf nodig. Maar dan wel een zachte kracht. Want alleen met zachte kracht kun je tot de kern geraken. Met een breekijzer een splinter te lijf gaan, dat werkt niet.

Graag lees ik tot slot een gedicht voor van Henriëtte Roland-Holst.

De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind - dit hoor ik als een innig fluïstren
in mij: zo 't zweeg zou alle licht verduïstren
alle warmte zou verstarren van binnen.

De machten die de liefde nog omkluïstren
zal zij, allengs voortschrijdend, overwinnen,
dan kan de grote zaligheid beginnen
die w'als onze harten aandachtig luïstren

in alle tederheden ruisen horen
als in kleine schelpen de grote zee.
Liefde is de zin van 't leven der planeten,
en mense' en diere'. Er is niets wat kan storen
't stijgen tot haar. Dit is het zeeke weten:
naar volmaakte Liefde stijgt alles mee.

(Uit: Verzonken Grenzen, 1918)

Zegening

Laten wij daarom opstaan en vragen of de Enige ons wil zegenen met zachtheid.

Zegen ons met zachtheid
van water dat overal stroomt
van een voorjaarsbries die onze geest openwaait
van het kind in ons
dat durft te ontdekken, dat altijd groeit
en vragend zijn hand durft te schuiven
in Uw handen.

Vader – zoon – geest AMEN

Lied: Wek mijn zachtheid weer III-180